

การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
**School Administration According to Brahmvihara 4 of School
Administrators in Schools Under Kanchanaburi Primary
Educational Service Area Office 1**

นันทพร ทองเชื้อ,
มิตภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
**Nanthaphon Thongcher,
Mitparnee Pumklom and Pongsak Ruamchomrat**
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Pron2533@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 298 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ้ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และด้านมุทิตา
2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4; หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were to study school administration according to Brahnavihara 4 of school administrators in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, and to compare school administration according to Brahnavihara 4 of school administrators in schools, classified by study area. The samples consisted of 298 teachers in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, obtained by stratified random sampling according to the study area. The research instrument was a five-level- rating scale questionnaire with the reliability of 0.95. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance, and pair difference test by Scheffe's method. Statistical significance level at 0.05.

The results of the study were as follows:

1. School administration according to Brahnavihara 4 of school administrators in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: loving-kindness, compassion, equanimity and sympathetic joy.

2. The comparison results of school administration according to Brahnavihara 4 of school administrators in schools, classified by difference study area, Overall and in each individual aspect not significantly difference.

Keywords: Administration According to Brahnavihara 4; Brahnavihara 4 of School Administrators

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์มีเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญคือเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 8)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2550 : 74-75) ได้จัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาตามระบบคุณธรรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาทุกเขตพื้นที่การศึกษา ผลการดำเนินการทำให้ได้แม่แบบที่เป็นแกนนำในการพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อขยายผลไปยังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีจิตสำนึกในความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม เป็น

แบบอย่างและนำไปอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ อันจะช่วยสร้างสังคมแห่งคุณธรรมให้เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นการเสริมสร้าง ป้องกันมิให้ข้าราชการครุกระทำผิดวินัย มีความสำนึกในหน้าที่ และตั้งตนอยู่ในความดี เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมได้ และได้จัดการพัฒนากฎหมายสำหรับผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคนโดยใช้หลักคุณธรรมเป็นพื้นฐานขอกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติหน้าที่

โรงเรียนเป็นองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการเป็นผู้บริหาร โดยมีบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหาร เรียกว่า ผู้ร่วมงานหรือผู้ปฏิบัติการสอน ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีคุณภาพนับได้ว่าเป็นผู้นำในรูปของบุคคลที่มีอำนาจอยู่โดยธรรมชาติ และโดยอำนาจหน้าที่ ก่อให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงาน ตลอดจนจูงใจให้มวลสมาชิกเกิดความร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน จึงเปรียบเสมือนดวงประทีป เป็นสัญลักษณ์หรือจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร และเป็นหลักที่สำคัญยิ่งต่อสถานศึกษา ต่อครูอาจารย์ ต่อหน่วยงานเป็นส่วนรวม นับได้ว่าผู้บริหารเป็นผลสะท้อนของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก การบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าว ผู้บริหารต้องอาศัยอำนาจคอยค้ำจุนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงประเด็นเกี่ยวกับอำนาจได้ เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมและผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ ภายในองค์กร ให้เป็นไปตามนโยบายและจุดประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กร (บริมาส ศิริตรานนท์, 2558 : 1)

ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีแนวปฏิบัติที่อยู่ในกรอบคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควร และเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจ รู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณธรรมที่ผู้บริหารพึงมีนั้นปรากฏอยู่ในหลักของพระพุทธศาสนา ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง จรรยาบรรณ ระเบียบวินัยข้าราชการครู ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องประกันคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา (พระครูวิจิตรสาธุรส, 2560 : 1-15)

พรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการจัดการศึกษา ควบคู่ไปกับวิทยาการ พรหมวิหารธรรมเป็นธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพรหม หลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง หลักธรรมนี้เป็นธรรมสำหรับทุกคน เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหาร (ดนัย ไชยโยธา, 2544 : 8) พรหมวิหารธรรมประกอบด้วย เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดี มีไมตรีต่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครอง กล่าวคือปรารถนาให้เขาเหล่านั้นมีความสุข กรุณา ความสงสาร คือ ช่วยเหลือให้พระภิกษุหรือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความเดือดร้อนของประชาชนรวมถึงสัตว์ทั้งหลาย มุทิตา ความพลอยยินดี เมื่อภิกษุหรือประชาชนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

ก็รู้สึกชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของเขาเหล่านั้น และอุเบกขา ความไว้วางใจเป็นกลาง คือ อันที่จะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา กล่าวคือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง ไม่เข้าเติมเมื่อผู้อื่น ประสบความทุกข์ พิจารณาเห็นการกระทำของเขาเหล่านั้นตามหลักแห่งกรรม คือ การกระทำของเขาเอง ว่าเขาเป็นผู้กระทำขึ้น อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ (มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 49)

ความเจริญทางวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางจิตใจ เป็นที่มาของปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่ตกต่ำในสังคมไทย สถาบันศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้จัดทำโครงการวิจัยลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของไทย พบว่า ระดับคุณธรรม จริยธรรมในหมู่คนไทยลดลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีสติ สัมปชัญญะ และความมีระเบียบวินัย (ประภาพร จันทรัมย์ และคณะ, 2559 : 1-21) ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้พรหมวิหาร 4 ที่สัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ขาดการพิจารณาความดีความชอบ ไม่มีกระบวนการพิจารณาผลงาน ไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหามือผู้ใต้บังคับบัญชาประสบปัญหา ผู้บริหารไม่มีการสอบถามสุขภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาเท่าที่ควร บางครั้งไม่คำนึงถึงความทุกข์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ขาดการแสดงออกถึงความยินดี การให้ความสำคัญต่าง ๆ กับบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษายังบกพร่องในเรื่องของความยุติธรรมในการให้รางวัลกับผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่วางตนเป็นกลาง แสดงออกถึงความลำเอียง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาไม่เกิดประสิทธิภาพ (ไกรลาศ ชินกะธรรม, 2562)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ไปปรับปรุงนโยบายการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1,313 คน จากสถานศึกษา จำนวน 145 แห่ง

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) จำนวน 298 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน และพื้นที่จัดการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมี 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 เมตตา	จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 2 กรุณา	จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 3 มุทิตา	จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 4 อุเบกขา	จำนวน 8 ข้อ

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์วัดระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert, 1976 : 19) มี 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 1 น้อยที่สุด หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติบ่อยครั้งมากหรือไม่ มีการปฏิบัติ (ปฏิบัติร้อยละ 0-20)

ระดับ 2 น้อย หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติบ่อยครั้ง (ปฏิบัติร้อยละ 21-40)

ระดับ 3 ปานกลาง หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติร้อยละ 41-60)

ระดับ 4 มาก หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (ปฏิบัติร้อยละ 61-80)

ระดับ 5 มากที่สุด หมายถึง มีความคิดเห็นในการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
(ปฏิบัติร้อยละ 81-100)

2) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทุกข้อ
ทรงคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์
ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 32 ข้อ
นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 ฉบับ และเก็บรวบรวม
แบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม
ทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการ
วิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ ในการตอบ

2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่
และร้อยละ

4) วิเคราะห์การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์
(Best, 1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.00-1.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.51-2.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 2.51-3.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.51-4.50 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

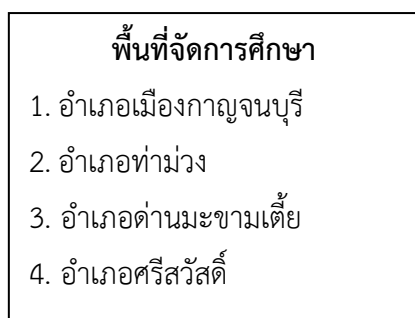
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.51-5.00 หมายถึง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

5) วิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ

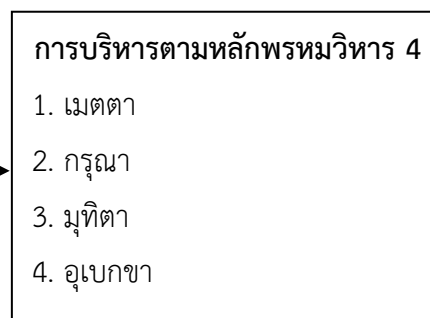
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดตามหลักของพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2551 : 124-125) ได้เสนอเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านเมตตา	4.37	0.24	มาก
2. ด้านกรุณา	4.29	0.21	มาก
3. ด้านมุทิตา	4.28	0.22	มาก
4. ด้านอุเบกขา	4.29	0.22	มาก
รวมเฉลี่ย	4.31	0.17	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา ($\bar{x} = 4.37$) รองลงมาคือ ด้านกรุณา ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.21) ด้านอุเบกขา ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.22) และด้านมุทิตา ($\bar{x} = 4.28$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวม

การบริหารตามหลัก พรหมวิหาร 4 ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	พื้นที่จัดการศึกษา								F	Sig.
	อำเภอเมือง กาญจนบุรี		อำเภอ ท่าม่วง		อำเภอ ด่านมะขาม เตี้ย		อำเภอ ศรีสวัสดิ์			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเมตตา	4.39	0.24	4.37	0.26	4.36	0.20	4.34	0.24	0.58	0.632
2. ด้านกรุณา	4.29	0.20	4.26	0.25	4.32	0.19	4.30	0.21	0.81	0.490
3. ด้านมูทิตา	4.30	0.22	4.25	0.24	4.26	0.20	4.29	0.21	1.08	0.360
4. ด้านอุเบกขา	4.29	0.22	4.28	0.23	4.32	0.24	4.31	0.19	0.43	0.733
รวมเฉลี่ย	4.32	0.16	4.29	0.20	4.32	0.15	4.31	0.16	0.50	0.683

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา รองลงมาคือ ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และด้านมูทิตา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมประจำใจของผู้บริหาร เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนหัวใจหลักขององค์กร ดังที่ ญัตติยาน โปธิ์ชาธาร (2553 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงสุดในสถานศึกษา มีหน้าที่บริหารสถานศึกษาให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในการจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาศัยกระบวนการการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม ของบุคลากรทุกฝ่ายทุกสถาบัน และทุกองค์การที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี คุณธรรมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จดังเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการที่ผู้บริหาร สถานศึกษาจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้นย่อมต้องได้รับความรัก ความเคารพ ความไว้วางใจจาก ผู้ร่วมงานเป็นอันดับแรก ซึ่งการจะได้รับสิ่งทีกล่าวนั้น การมีคุณธรรมของตัวผู้บริหารนั่นเองจะเป็น ไบเบิกทางในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นิยมวงศ์ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทักษะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมตามหลัก พรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน เจริญรัมย์ (2560 : 41-50) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพล บุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงาน ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระ ครูวิชิตสาธูรส (2560 : 1-15) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทักษะของครูกลุ่มโรงเรียนการกุศล จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักพรหมวิหาร ธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัด การศึกษาในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ทุกคนมีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันในทุกพื้นที่การจัดการศึกษา ดังที่ พิษญาภา ชันทอง (2554 : บทคัดย่อ) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เพราะเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้เป็นผู้ใช้อำนาจ หน้าที่ และทำหน้าที่บริหารทรัพยากร ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วาง และการ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องเข้าใจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อสามารถกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและ ชุมชนบังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพรวมทั้งต้องรู้จักศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน อันจะนำมาซึ่ง ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หลักของสถานศึกษา ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาในทุกพื้นที่จัดการศึกษานั้น นำหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 เป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาแม้ว่า จะอยู่ในพื้นที่จัดการศึกษาต่างกัน แต่มีการยึดคุณธรรมเดียวกันแล้วนั้น ย่อมส่งผลดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สถานศึกษาและนักเรียน เพราะเมื่อในองค์กรมีการอยู่ร่วมกันด้วยความเมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา ความประสบผลสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ย่อมไม่ต่างกัน

แม้ว่าจะใช้เกณฑ์ใดในการเปรียบเทียบก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นิยมวงศ์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวีณา คำคุม (2560 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 ในจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาอารีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อพบเจอปัญหา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความยุติธรรมในการสร้างขวัญ และกำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาความดีความชอบบุคลากรในสถานศึกษาอย่างยุติธรรม ยึดความถูกต้องเที่ยงธรรมโดยไม่มีอคติ

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี
2. ควรมีการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมคุณธรรมกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- ไกรลาศ ชินกะธรรม. (2562). *การใช้พรหมวิหาร 4 ที่สัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.
- ณัฐยานัน โปธิ์ชาธาร. (2553). *การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ดนัย ไชโยธยา. (2544). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โอเอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- นิตยา นิยมวงศ์. (2555). *การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บริมาส ศิริตรานนท์. (2558). *การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาพร จันทร์ศรี และคณะ. (2559). การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารวิชาการคุณธรรมความดี*. 5 (1), 1-21.
- พระครูวิจิตรสาธุรส. (2560). การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนการกุศล จังหวัดสงขลา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 4 (1), 1-15.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- พิชญภา ขันทอง. (2554). *กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีณา คำคม. (2560). *พฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 ในจังหวัดพังงา*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- สายฝน เจริญรัมย์. (2560). การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 6 (1), 41-50.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *รายงานประจำปีการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2550*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Englewood cliff: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1976). *Management styles and the human component*. New York: AMACOM.